
Kodowanie i szyfrowanie

Sieci komputerowe

Wykład 11

Marcin Bieńkowski

Kodowanie

Do przesyłanych wiadomości dodajemy dodatkowe bity kontrolne.

- ❖ **Kody detekcyjne:** pozwalają **wykryć** niektóre przekłamania transmisji.
- ❖ **Kody korekcyjne:** pozwalają **wykryć i poprawić** niektóre przekłamania transmisji.

Skąd się biorą błędy?

Najczęściej: błędy w warstwie fizycznej (bity → analogowy sygnał → bity), bo analogowy sygnał dociera zniekształcony.

- ❖ Przekłamanie niektórych bitów.
- ❖ Przekłamanie ciągu bitów.
- ❖ Zgubienie niektórych bitów (rzadziej: wstawienie nieistniejących).
- ❖ Rzadziej: błędy urządzeń końcowych lub pośrednich (wadliwy RAM, błędy w oprogramowaniu).

Kody detekcyjne

- ❖ **Sumy kontrolne**
 - ♦ proste sumy
 - ♦ kody CRC
- ❖ **Kody MAC**

Proste sumy kontrolne

- ❖ Najprostszy wariant kodów detekcyjnych.
- ❖ Dodajemy do siebie (16 / 32-bitowe) słowa w przesyłanej wiadomości
 - ✦ Warianty: przeniesienia, negowanie bitów, ...
 - ✦ Nie wykrywają zamian słów.
- ❖ Efektywnie obliczane przez CPU.
- ❖ Stosowane w warstwie sieciowej (IP) i transportowej (TCP / UDP).

Sumy kontrolne: bit parzystości

- ❖ Prosty wariant sumy kontrolnej.
- ❖ Do wiadomości doklejamy dodatkowy bit, ustawiony tak, aby **liczba ustawionych bitów w całości była parzysta**.
- ❖ Wykrywa przekłamania nieparzystej liczby bitów.

Kody CRC (*Cyclic Redundancy Check*)

- ❖ Oparte na dzieleniu w pierścieniu wielomianów nad ciałem F_2 (zbiór $\{0, 1\}$ z działaniami modulo 2).
- ❖ Efektywnie obliczane sprzętowo.
- ❖ Stosowane w warstwie łącza danych.

Przypomnienie: działania na wielomianach nad F_2

Niech $A(x) = x^{10} + x^8 + x^3$ oraz $B(x) = x^3 + x^2 + 1$.

Przypomnienie: działania na wielomianach nad F_2

Niech $A(x) = x^{10} + x^8 + x^3$ oraz $B(x) = x^3 + x^2 + 1$.

Wtedy:

Przypomnienie: działania na wielomianach nad F_2

Niech $A(x) = x^{10} + x^8 + x^3$ oraz $B(x) = x^3 + x^2 + 1$.

Wtedy:

❖ **Dodawanie:** $A(x) + B(x) = x^{10} + x^8 + x^2 + 1$.

Przypomnienie: działania na wielomianach nad F_2

Niech $A(x) = x^{10} + x^8 + x^3$ oraz $B(x) = x^3 + x^2 + 1$.

Wtedy:

- ❖ **Dodawanie:** $A(x) + B(x) = x^{10} + x^8 + x^2 + 1$.
- ❖ **Odejmowanie:** $B(x) + B(x) \equiv 0$, a zatem $B(x) = -B(x)$ i stąd $A(x) - B(x) = A(x) + B(x)$.

Przypomnienie: działania na wielomianach nad F_2

Niech $A(x) = x^{10} + x^8 + x^3$ oraz $B(x) = x^3 + x^2 + 1$.

Wtedy:

- ❖ **Dodawanie:** $A(x) + B(x) = x^{10} + x^8 + x^2 + 1$.
- ❖ **Odejmowanie:** $B(x) + B(x) \equiv 0$, a zatem $B(x) = -B(x)$ i stąd $A(x) - B(x) = A(x) + B(x)$.
- ❖ **Mnożenie:** jak zwykłe wielomiany, ale współczynniki są z F_2 .
Przykładowo: $(x + 1) \cdot (x + 1) = x^2 + x + x + 1 = x^2 + 1$.

Przypomnienie: działania na wielomianach nad F_2

Niech $A(x) = x^{10} + x^8 + x^3$ oraz $B(x) = x^3 + x^2 + 1$.

Wtedy:

- ❖ **Dodawanie:** $A(x) + B(x) = x^{10} + x^8 + x^2 + 1$.
- ❖ **Odejmowanie:** $B(x) + B(x) \equiv 0$, a zatem $B(x) = -B(x)$ i stąd $A(x) - B(x) = A(x) + B(x)$.
- ❖ **Mnożenie:** jak zwykłe wielomiany, ale współczynniki są z F_2 .
Przykładowo: $(x + 1) \cdot (x + 1) = x^2 + x + x + 1 = x^2 + 1$.
- ❖ **Dzielenie z resztą:** Niech $B(x) \neq 0$ i $k = \text{st}(B)$. Istnieje dokładnie jedna para $Q(x)$ i $R(x)$, taka że $A(x) = Q(x) \cdot B(x) + R(x)$ oraz $\text{st}(R) \leq k-1$.

Przypomnienie: działania na wielomianach nad F_2

Niech $A(x) = x^{10} + x^8 + x^3$ oraz $B(x) = x^3 + x^2 + 1$.

Wtedy:

- ❖ **Dodawanie:** $A(x) + B(x) = x^{10} + x^8 + x^2 + 1$.
- ❖ **Odejmowanie:** $B(x) + B(x) \equiv 0$, a zatem $B(x) = -B(x)$ i stąd $A(x) - B(x) = A(x) + B(x)$.
- ❖ **Mnożenie:** jak zwykłe wielomiany, ale współczynniki są z F_2 .
Przykładowo: $(x + 1) \cdot (x + 1) = x^2 + x + x + 1 = x^2 + 1$.
- ❖ **Dzielenie z resztą:** Niech $B(x) \neq 0$ i $k = \text{st}(B)$. Istnieje dokładnie jedna para $Q(x)$ i $R(x)$, taka że $A(x) = Q(x) \cdot B(x) + R(x)$ oraz $\text{st}(R) \leq k-1$.
 - ♦ Przykładowo: $A(x) = (x^7 + x^6 + x^4) \cdot B(x) + x$.

Wielomiany a ciągi bitów

Ciąg bitów $m \leftrightarrow$ wielomian $M(x)$

❖ $m = 10100001 \leftrightarrow M(x) = x^7 + x^5 + x^0$

❖ $s = 101 \leftrightarrow S(x) = x^2 + x^0$

Wielomiany a ciągi bitów

Ciąg bitów $m \leftrightarrow$ wielomian $M(x)$

❖ $m = 10100001 \leftrightarrow M(x) = x^7 + x^5 + x^0$

❖ $s = 101 \leftrightarrow S(x) = x^2 + x^0$

❖ $b = m\#s = 10100001101 \leftrightarrow B(x) = (x^7 + x^5 + x^0) \cdot x^3 + (x^2 + x^0)$
 $= M(x) \cdot x^3 + S(x)$

konkatenacja napisów

$3 = \text{st}(S)$

Ustalamy r i wielomian $G(x)$ stopnia r (znany nadawcy i odbiorcy).

- ❖ W Ethernetie: $r = 32$, $G(x) = x^{32} + x^{26} + x^{23} + x^{22} + x^{16} + x^{12} + x^{11} + x^{10} + x^8 + x^7 + x^5 + x^4 + x^2 + x^1 + 1$.

CRC

Ustalamy r i wielomian $G(x)$ stopnia r (znany nadawcy i odbiorcy).

- ❖ W Ethernetie: $r = 32$, $G(x) = x^{32} + x^{26} + x^{23} + x^{22} + x^{16} + x^{12} + x^{11} + x^{10} + x^8 + x^7 + x^5 + x^4 + x^2 + x^1 + 1$.

Generowanie r -bitowej sumy kontrolnej s :

- ❖ Mamy wiadomość $m \leftrightarrow M(x)$.
- ❖ Wysyłamy ciąg $b = m \# s \leftrightarrow B(x) = x^r \cdot M(x) + S(x)$,
gdzie **s wybieramy tak, żeby $B(x)$ był podzielny przez $G(x)$.**

CRC

Ustalamy r i wielomian $G(x)$ stopnia r (znany nadawcy i odbiorcy).

- ❖ W Ethernetie: $r = 32$, $G(x) = x^{32} + x^{26} + x^{23} + x^{22} + x^{16} + x^{12} + x^{11} + x^{10} + x^8 + x^7 + x^5 + x^4 + x^2 + x^1 + 1$.

Generowanie r -bitowej sumy kontrolnej s :

- ❖ Mamy wiadomość $m \leftrightarrow M(x)$.
- ❖ Wysyłamy ciąg $b = m \# s \leftrightarrow B(x) = x^r \cdot M(x) + S(x)$,
gdzie **s wybieramy tak, żeby $B(x)$ był podzielny przez $G(x)$.**

Odbiorca otrzymuje $b' \leftrightarrow B'(x)$

- ❖ Odbiorca sprawdza, czy $G(x) \mid B'(x)$.
 - ♦ Nie \rightarrow musiało wystąpić przekłamanie.
 - ♦ Tak \rightarrow zakładamy, że dane zostały przesłane poprawnie.

Obliczanie sumy kontrolnej

Jak znaleźć $S(x)$ stopnia $\leq r-1$, tak aby $G(x) \mid x^r \cdot M(x) + S(x)$?

Obliczanie sumy kontrolnej

Bo chcemy, żeby s miało r bitów

Jak znaleźć $S(x)$ stopnia $\leq r-1$, tak aby $G(x) \mid x^r \cdot M(x) + S(x)$?

Obliczanie sumy kontrolnej

Bo chcemy, żeby s miało r bitów

Jak znaleźć $S(x)$ stopnia $\leq r-1$, tak aby $G(x) \mid x^r \cdot M(x) + S(x)$?

- ❖ Dzielimy $x^r \cdot M(x)$ przez $G(x)$:
$$x^r \cdot M(x) = Q(x) \cdot G(x) + R(x), \text{ gdzie } \text{st}(R) \leq r-1$$

Obliczanie sumy kontrolnej

Bo chcemy, żeby s miało r bitów

Jak znaleźć $S(x)$ stopnia $\leq r-1$, tak aby $G(x) \mid x^r \cdot M(x) + S(x)$?

- ❖ Dzielimy $x^r \cdot M(x)$ przez $G(x)$:
$$x^r \cdot M(x) = Q(x) \cdot G(x) + R(x), \text{ gdzie } \text{st}(R) \leq r-1$$
- ❖ Chcemy $G(x) \mid x^r \cdot M(x) + S(x)$
$$\Leftrightarrow G(x) \mid Q(x) \cdot G(x) + R(x) + S(x)$$

$$\Leftrightarrow G(x) \mid R(x) + S(x)$$

Obliczanie sumy kontrolnej

Bo chcemy, żeby s miało r bitów

Jak znaleźć $S(x)$ stopnia $\leq r-1$, tak aby $G(x) \mid x^r \cdot M(x) + S(x)$?

- ❖ Dzielimy $x^r \cdot M(x)$ przez $G(x)$:
 $x^r \cdot M(x) = Q(x) \cdot G(x) + R(x)$, gdzie $\text{st}(R) \leq r-1$
- ❖ Chcemy $G(x) \mid x^r \cdot M(x) + S(x)$
 $\Leftrightarrow G(x) \mid Q(x) \cdot G(x) + R(x) + S(x)$
 $\Leftrightarrow G(x) \mid R(x) + S(x)$
- ❖ Ale $\text{st}(R + S) \leq r-1$ oraz $\text{st}(G) = r$. A zatem, $R(x) + S(x) \equiv 0$,
czyli $S(x) = R(x)$.

Obliczanie sumy kontrolnej

Bo chcemy, żeby s miało r bitów

Jak znaleźć $S(x)$ stopnia $\leq r-1$, tak aby $G(x) \mid x^r \cdot M(x) + S(x)$?

- ❖ Dzielimy $x^r \cdot M(x)$ przez $G(x)$:
 $x^r \cdot M(x) = Q(x) \cdot G(x) + R(x)$, gdzie $\text{st}(R) \leq r-1$
- ❖ Chcemy $G(x) \mid x^r \cdot M(x) + S(x)$
 $\Leftrightarrow G(x) \mid Q(x) \cdot G(x) + R(x) + S(x)$
 $\Leftrightarrow G(x) \mid R(x) + S(x)$
- ❖ Ale $\text{st}(R + S) \leq r-1$ oraz $\text{st}(G) = r$. A zatem, $R(x) + S(x) \equiv 0$,
czyli $S(x) = R(x)$.

Istnieje dokładnie jedno żądane $S(x)$.

Przykład obliczania sumy kontrolnej

Przykład dla $G(x) = x^3 + x^2 + 1$.

- ❖ Chcemy wysłać wiadomość $m = 10100001 \Leftrightarrow x^7 + x^5 + 1$.
- ❖ Dzielimy $x^r \cdot M(x) = x^{10} + x^8 + x^3$ przez $G(x)$, otrzymując $x^r \cdot M(x) = (x^7 + x^6 + x^4) \cdot G(x) + x$, tzn. $S(x) = x$.
- ❖ Suma kontrolna s powinna mieć $\text{st}(G) = 3$ bity, czyli $s = 010$.

Wykrywanie błędów transmisji

- ❖ Nadawca wysyła $b \Leftrightarrow B(x)$.
- ❖ Odbiorca otrzymuje $b' \Leftrightarrow B'(x) = B(x) + E(x)$.

Wykrywanie błędów transmisji

Zakładamy, że $|b| = |b'|$

- ❖ Nadawca wysyła $b \Leftrightarrow B(x)$.
- ❖ Odbiorca otrzymuje $b' \Leftrightarrow B'(x) = B(x) + E(x)$.

Wykrywanie błędów transmisji

Zakładamy, że $|b| = |b'|$

- ❖ Nadawca wysyła $b \Leftrightarrow B(x)$.
- ❖ Odbiorca otrzymuje $b' \Leftrightarrow B'(x) = B(x) + E(x)$.
- ❖ Odbiorca sprawdza, czy $G(x) \mid B'(x)$.
- ❖ Przekłamanie wykryte gdy $G(x) \nmid B'(x) \Leftrightarrow G(x) \nmid E(x)$.
- ❖ **Jakie typy błędów zostaną wykryte?**

Przykład

CRC wykorzystujące wielomian $G(x) = x^2 + x + 1$ wykryje błąd polegający na zamianie pięciu kolejnych bitów.

- ❖ Niech j = pozycja ostatniego błędnego bitu. Wtedy
$$E(x) = x^{j+4} + x^{j+3} + x^{j+2} + x^{j+1} + x^j = x^j \cdot (x^4 + x^3 + x^2 + x^1 + 1)$$
- ❖ Pokażemy, że $G(x) \nmid E(x)$.

Przykład

CRC wykorzystujące wielomian $G(x) = x^2 + x + 1$ wykryje błąd polegający na zamianie pięciu kolejnych bitów.

- ❖ Niech j = pozycja ostatniego błędnego bitu. Wtedy
$$E(x) = x^{j+4} + x^{j+3} + x^{j+2} + x^{j+1} + x^j = x^j \cdot (x^4 + x^3 + x^2 + x^1 + 1)$$
- ❖ Pokażemy, że $G(x) \nmid E(x)$.
 - (1) $G(x) \nmid (x^4 + x^3 + x^2 + x^1 + 1)$,
bo $(x^4 + x^3 + x^2 + x^1 + 1) = x^2 \cdot G(x) + (x + 1)$.

Przykład

CRC wykorzystujące wielomian $G(x) = x^2 + x + 1$ wykryje błąd polegający na zamianie pięciu kolejnych bitów.

- ❖ Niech j = pozycja ostatniego błędnego bitu. Wtedy
$$E(x) = x^{j+4} + x^{j+3} + x^{j+2} + x^{j+1} + x^j = x^j \cdot (x^4 + x^3 + x^2 + x^1 + 1)$$
- ❖ Pokażemy, że $G(x) \nmid E(x)$.
 - (1) $G(x) \nmid (x^4 + x^3 + x^2 + x^1 + 1)$,
bo $(x^4 + x^3 + x^2 + x^1 + 1) = x^2 \cdot G(x) + (x + 1)$.
 - (2) $G(x)$ jest względnie pierwsze z x^j ,
bo nie mają wspólnych dzielników innych niż 1.

Przykład

CRC wykorzystujące wielomian $G(x) = x^2 + x + 1$ wykryje błąd polegający na zamianie pięciu kolejnych bitów.

❖ Niech j = pozycja ostatniego błędnego bitu. Wtedy
$$E(x) = x^{j+4} + x^{j+3} + x^{j+2} + x^{j+1} + x^j = x^j \cdot (x^4 + x^3 + x^2 + x^1 + 1)$$

❖ Pokażemy, że $G(x) \nmid E(x)$.

$$(1) \quad G(x) \nmid (x^4 + x^3 + x^2 + x^1 + 1),$$

$$\text{bo } (x^4 + x^3 + x^2 + x^1 + 1) = x^2 \cdot G(x) + (x + 1).$$

$$(2) \quad G(x) \text{ jest względnie pierwsze z } x^j,$$

bo nie mają wspólnych dzielników innych niż 1.

$$(1) + (2) \Rightarrow G(x) \nmid x^j \cdot (x^4 + x^3 + x^2 + x^1 + 1)$$

CRC w Ethernetie

- ❖ Ethernet definiuje wielomian stopnia $n = 32$ równy:

$$G(x) = x^{32} + x^{26} + x^{23} + x^{22} + x^{16} + x^{12} + x^{11} + x^{10} + x^8 + x^7 + x^5 + x^4 + x^2 + x^1 + 1.$$

- ❖ Wykrywa on między innymi:

- ✦ pojedyncze błędy bitów,
- ✦ nieparzystą liczbę pojedynczych błędów bitów,
- ✦ dwa błędy bitów oddalonych o co najwyżej $2^n - 1$,
- ✦ przekłamania ciągu bitów nie dłuższego od n .

Kody MAC (*Message Authentication Code*)

- ❖ Kod uwierzytelniający.
- ❖ Cel: zapewnienie **integralności** wiadomości: trudno ją celowo zmodyfikować tak, żeby pozostało to niewykryte.
- ❖ Dostępne narzędzie: kryptograficzne funkcje haszujące
 - ♦ Funkcja h : funkcja haszująca, szybko obliczalna,
 - ♦ h : ciąg bitów dowolnej długości \rightarrow ciąg bitów długości d .
 - ♦ Przykładowo $d = 160$ dla MD5, $d = 256$ dla SHA-256.
 - ♦ Dla dowolnego x znalezienie y , takiego że $h(x) = h(y)$ jest obliczeniowo trudne.
- ❖ Funkcję h można wykorzystać do wykrycia błędów w transmisji (np. MD5 podawane wraz z plikiem na stronie).
- ❖ **Jak wykorzystać h do zapewnienia integralności i uwierzytelnienia nadawcy?**

Kody MAC (*Message Authentication Code*)

- ❖ Kod uwierzytelniający.
 - ❖ Cel: zapewnienie **integralności** wiadomości: trudno ją celowo zmodyfikować tak, żeby pozostało to niewykryte.
 - ❖ Dostępne narzędzie: kryptograficzne funkcje haszujące
 - ♦ Funkcja h : funkcja haszująca, szybko obliczalna,
 - ♦ h : ciąg bitów dowolnej długości \rightarrow ciąg bitów długości d .
 - ♦ Przykładowo $d = 160$ dla MD5, $d = 256$ dla SHA-256.
 - ♦ Dla dowolnego x znalezienie y , takiego że $h(x) = h(y)$ jest obliczeniowo trudne.
- kolizja funkcji haszującej h**
- ❖ Funkcję h można wykorzystać do wykrycia błędów w transmisji (np. MD5 podawane wraz z plikiem na stronie).
 - ❖ **Jak wykorzystać h do zapewnienia integralności i uwierzytelnienia nadawcy?**

MAC a uwierzytelnianie nadawcy (1)

m = wiadomość

Pomysł 1: wyślij $m, h(m)$

MAC a uwierzytelnianie nadawcy (1)

m = wiadomość

Pomysł 1: wyślij $m, h(m)$

❖ **Problem:** Atakujący może wysłać $m', h(m')$.

MAC a uwierzytelnianie nadawcy (1)

m = wiadomość

Pomysł 1: wyślij $m, h(m)$

❖ **Problem:** Atakujący może wysłać $m', h(m')$.

Będziemy potrzebować sekretu s znanego nadawcy i odbiorcy.

MAC a uwierzytelnianie nadawcy (2)

m = wiadomość

s = sekret znany nadawcy i odbiorcy

Pomysł 2: wyślij $m, h(s \# m)$.

MAC a uwierzytelnianie nadawcy (2)

m = wiadomość

s = sekret znany nadawcy i odbiorcy

Pomysł 2: wyślij $m, h(s\#m)$.

- ❖ **Problem:** Duża część funkcji h działa w sposób strumieniowy: mając $h(x)$ można obliczyć $h(x\#y)$ nie znając x .
- ❖ **Atak przedłużeniowy:**
 - ♦ przechwycić oryginalny komunikat $m, h(s\#m)$, wybierz jakieś m'
 - ♦ na podstawie $h(s\#m)$ i m' oblicz $h(s\#m\#m')$
 - ♦ wyślij odbiorcy $m\#m', h(s\#m\#m')$.

MAC a uwierzytelnianie nadawcy (2)

m = wiadomość

s = sekret znany nadawcy i odbiorcy

Pomysł 3: wyślij $m, h(m\#s)$.

MAC a uwierzytelnianie nadawcy (2)

m = wiadomość

s = sekret znany nadawcy i odbiorcy

Pomysł 3: wyślij $m, h(m\#s)$.

- ❖ Jeśli h działa w sposób strumieniowy i atakujący potrafi znaleźć m' takie że $h(m') = h(m)$, to może wysłać $m', h(m\#s)$ nie znając klucza s .
- ❖ Bezpieczeństwo takiego MAC jest co najwyżej tak dobre jak trudność znalezienia kolizji funkcji haszującej h .

MAC a uwierzytelnianie nadawcy (2)

m = wiadomość

s = sekret znany nadawcy i odbiorcy

Pomysł 3: wyślij $m, h(m\#s)$.

- ❖ Jeśli h działa w sposób strumieniowy i atakujący potrafi znaleźć m' takie że $h(m') = h(m)$, to może wysłać $m', h(m\#s)$ nie znając klucza s .
- ❖ Bezpieczeństwo takiego MAC jest co najwyżej tak dobre jak trudność znalezienia kolizji funkcji haszującej h .

pewnie trudne, ale może można lepiej?

Standard HMAC

m = wiadomość

s = sekret znany nadawcy i odbiorcy

- ❖ **HMAC:** wyślij $m, h(s \# h(s \# m))$.
- ❖ Znalezienie kolizji funkcji haszującej nie implikuje od razu złamania bezpieczeństwa standardu MAC.
- ❖ Wykorzystywany w protokołach szyfrujących (TLS, OpenVPN, ...), protokołach routingu dynamicznego, ...

Standard HMAC

m = wiadomość

s = sekret znany nadawcy i odbiorcy

pomijając drobne
techniczne szczegóły

- ❖ **HMAC:** wyślij $m, h(s \# h(s \# m))$.
- ❖ Znalezienie kolizji funkcji haszującej nie implikuje od razu złamania bezpieczeństwa standardu MAC.
- ❖ Wykorzystywany w protokołach szyfrujących (TLS, OpenVPN, ...), protokołach routingu dynamicznego, ...

Korekcja błędów

Jak korygować błędy w transmisji?

- ❖ Kody detekcyjne + mechanizmy ARQ (wysyłania do skutku).
- ❖ Kody korekcyjne.

Kody (ogólnie)

(a, b) -kod: zamienia wiadomość długości b na kod o długości $a \geq b$.

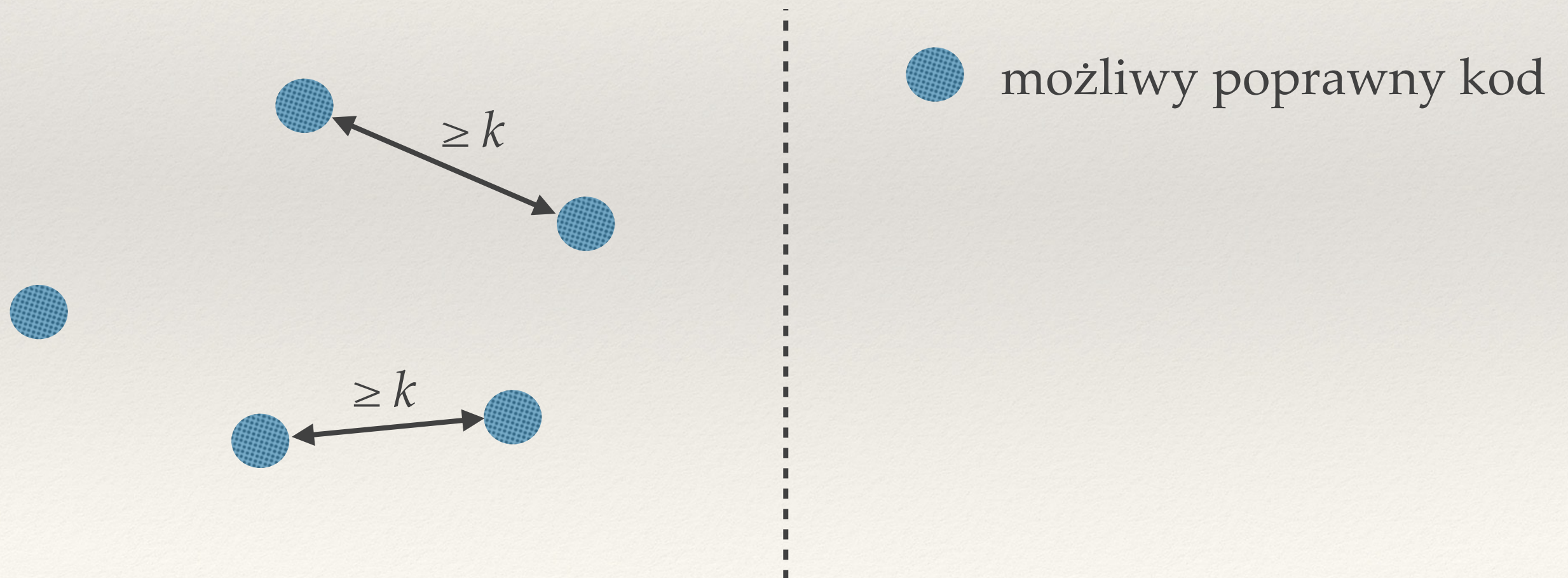
- ❖ Przykład: bit parzystości dla ciągów 7-bitowych to $(8,7)$ -kod.
- ❖ Narzut kodu to a/b .

Odległość Hamminga dwóch kodów = minimalna liczba bitów, które musimy zmienić, żeby zmienić jeden kod w drugi.

Odległość Hamminga

Jeśli mamy kodowanie gwarantujące, że odległość Hamminga między dowolną parą kodów to co najmniej k :

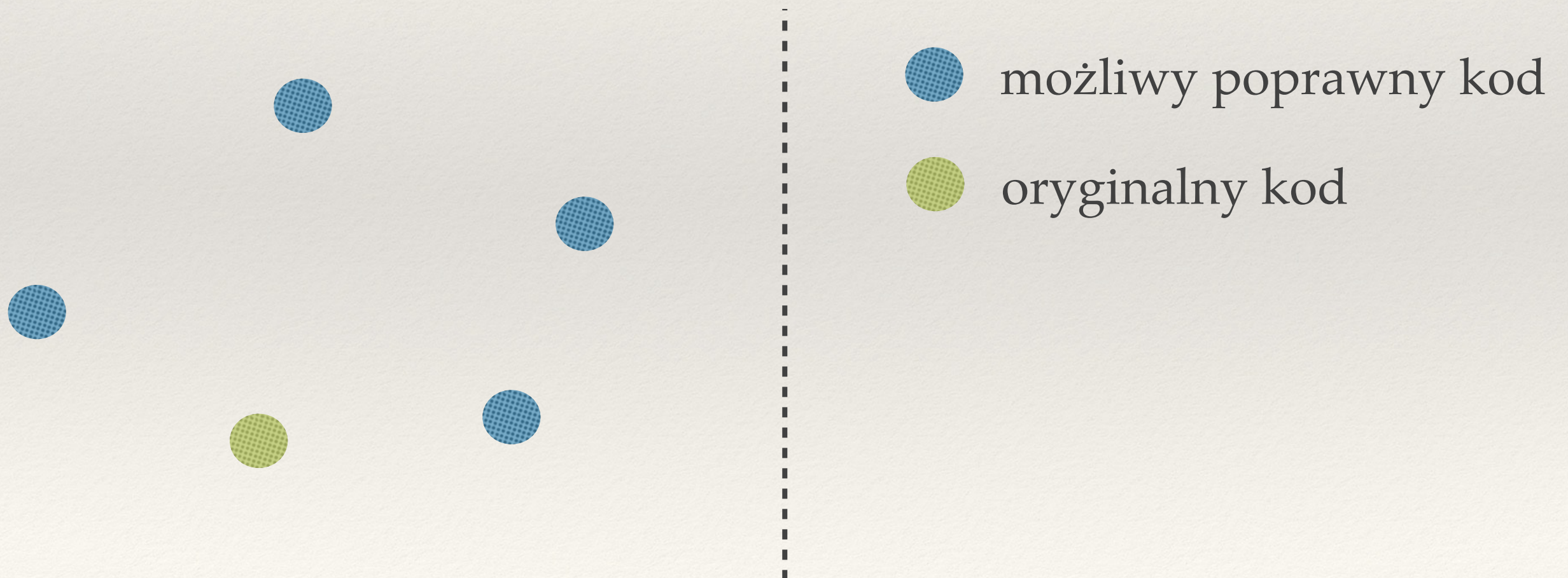
- ❖ potrafimy wykryć do $k-1$ błędów pojedynczych bitów,
- ❖ potrafimy skorygować do $(k-1)/2$ błędów pojedynczych bitów.

Odległość Hamminga

Jeśli mamy kodowanie gwarantujące, że odległość Hamminga między dowolną parą kodów to co najmniej k :

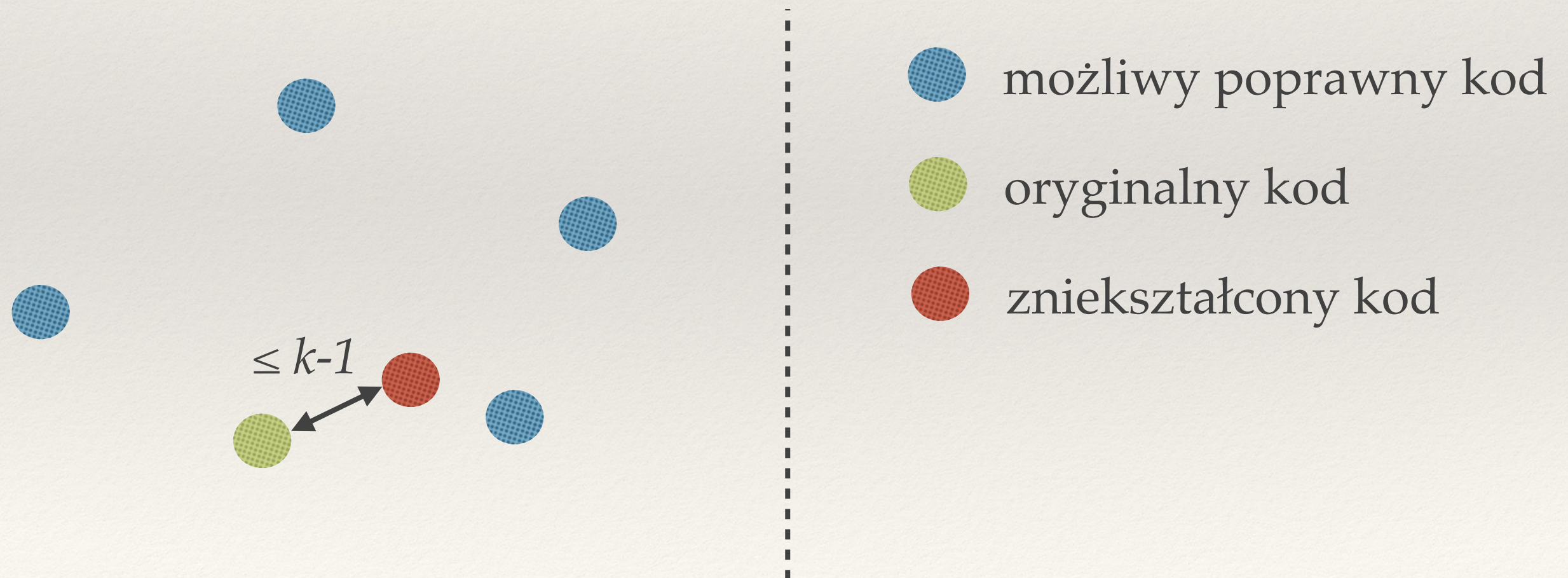
- ❖ potrafimy wykryć do $k-1$ błędów pojedynczych bitów,
- ❖ potrafimy skorygować do $(k-1)/2$ błędów pojedynczych bitów.

Odległość Hamminga

Jeśli mamy kodowanie gwarantujące, że odległość Hamminga między dowolną parą kodów to co najmniej k :

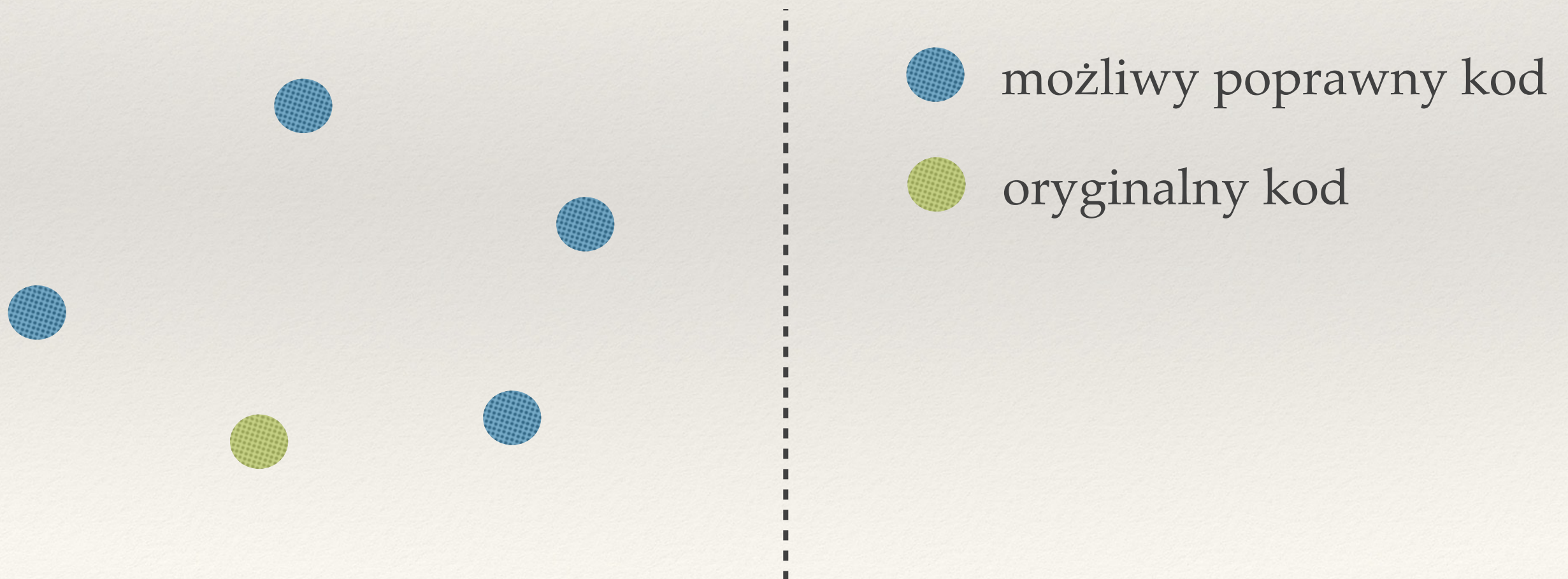
- ❖ potrafimy wykryć do $k-1$ błędów pojedynczych bitów,
- ❖ potrafimy skorygować do $(k-1)/2$ błędów pojedynczych bitów.

Odległość Hamminga

Jeśli mamy kodowanie gwarantujące, że odległość Hamminga między dowolną parą kodów to co najmniej k :

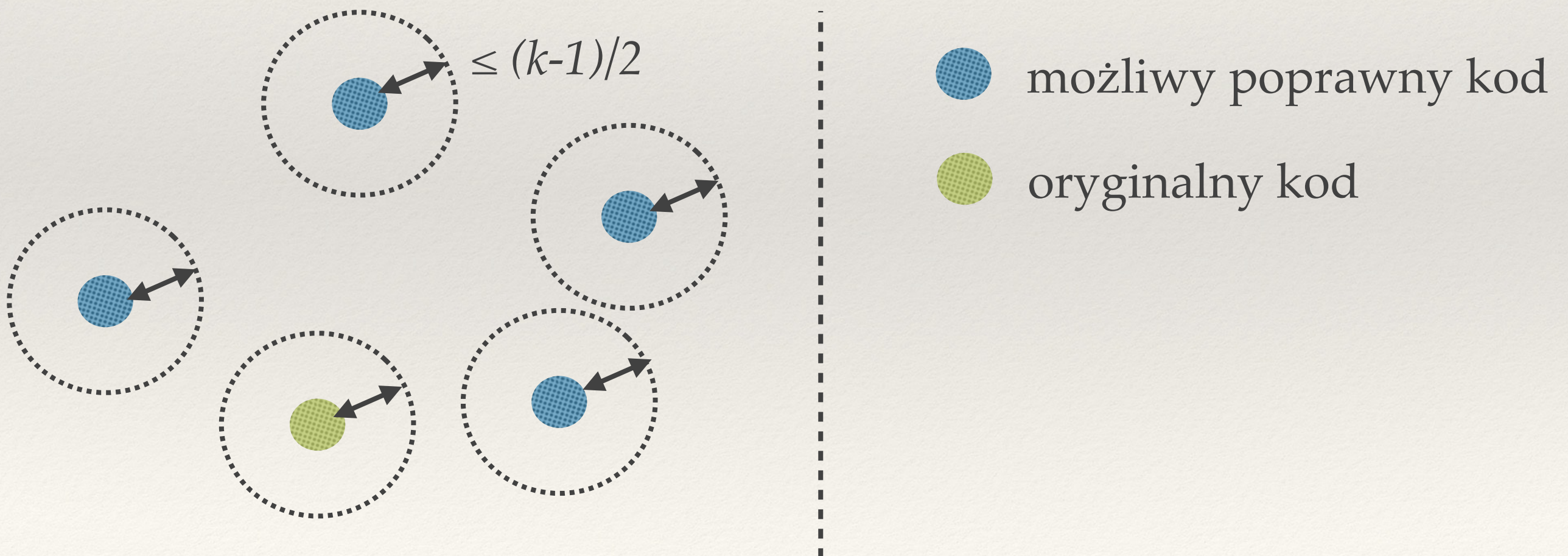
- ❖ potrafimy wykryć do $k-1$ błędów pojedynczych bitów,
- ❖ potrafimy skorygować do $(k-1)/2$ błędów pojedynczych bitów.

Odległość Hamminga

Jeśli mamy kodowanie gwarantujące, że odległość Hamminga między dowolną parą kodów to co najmniej k :

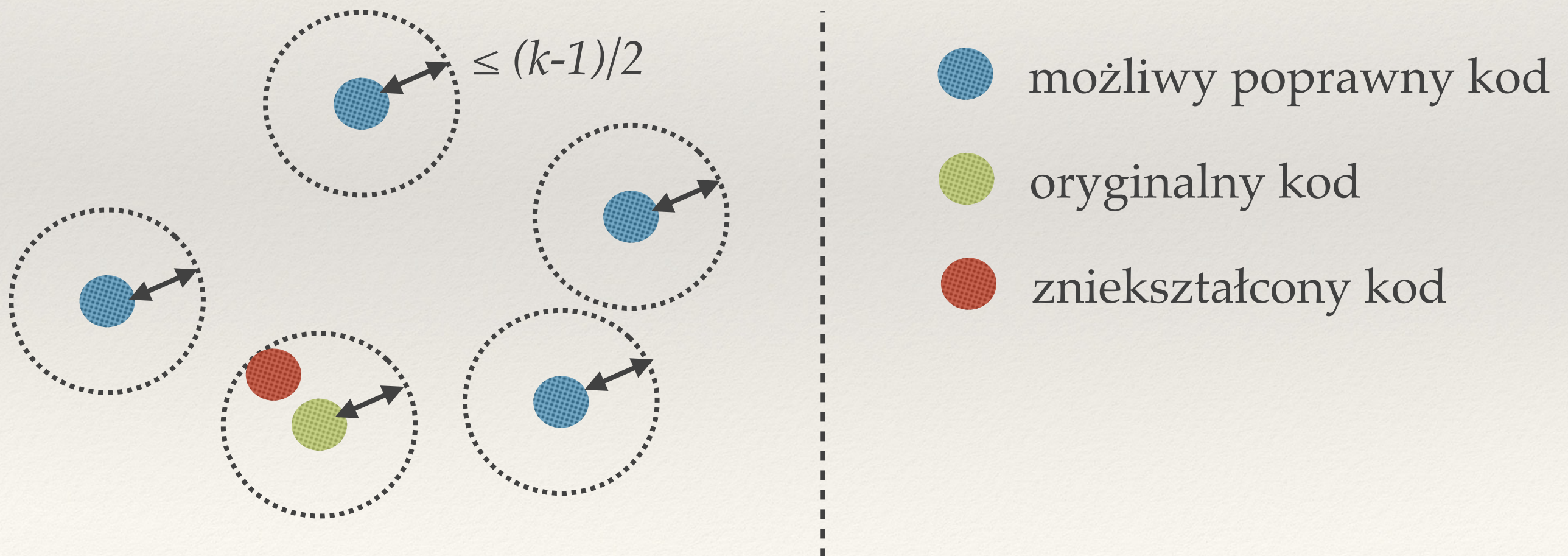
- ❖ potrafimy wykryć do $k-1$ błędów pojedynczych bitów,
- ❖ **potrafimy skorygować do $(k-1)/2$ błędów pojedynczych bitów.**

Odległość Hamminga

Jeśli mamy kodowanie gwarantujące, że odległość Hamminga między dowolną parą kodów to co najmniej k :

- ❖ potrafimy wykryć do $k-1$ błędów pojedynczych bitów,
- ❖ **potrafimy skorygować do $(k-1)/2$ błędów pojedynczych bitów.**

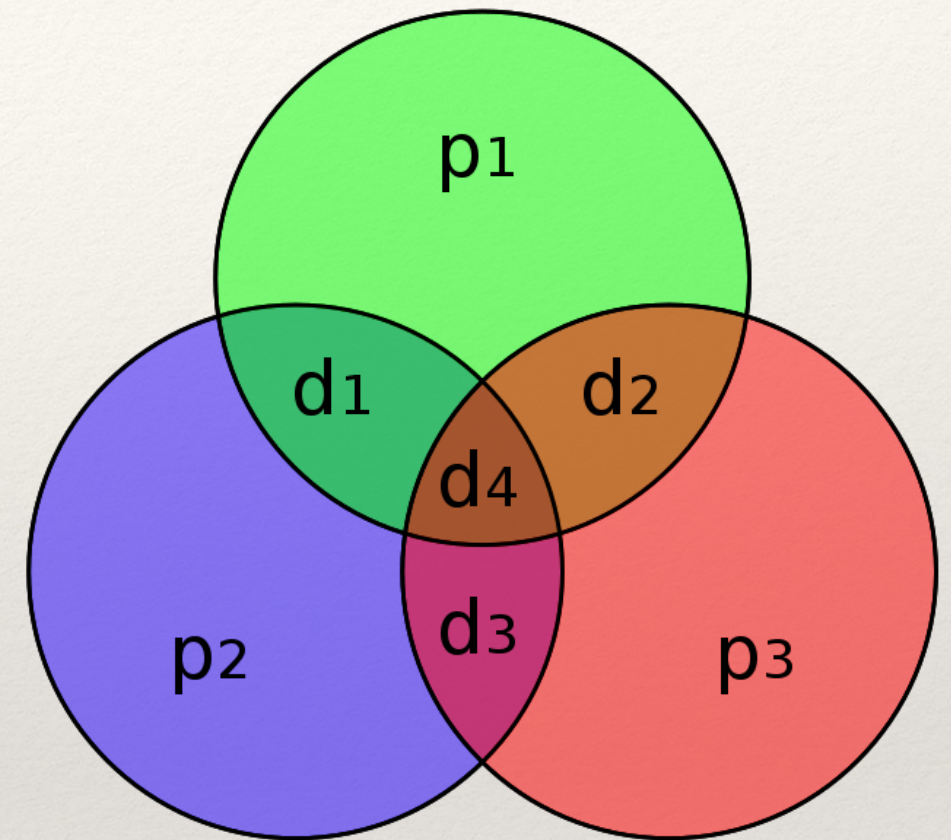
Przykład: (3,1)-kod

Kod o odległości Hamminga ≥ 3

- ❖ Wykrywa przekłamanie 2 bitów.
- ❖ Koryguje przekłamanie 1 bitu.
- ❖ Jak zrobić taki kod?
 - ♦ Naiwny pomysł: (3,1)-kod, gdzie każdy bit powtarzamy 3 razy.
 - ♦ Czy da się lepiej?

Przykład: kodowanie Hamminga (7,4)

- ❖ 4 bity danych: d_1, d_2, d_3, d_4
- ❖ 3 bity parzystości: p_1, p_2, p_3
(każdy dla innych 3 bitów danych).
- ❖ Odległość Hamminga między dowolnymi dwoma kodami ≥ 3
(ćwiczenie).
- ❖ Znacznie wyższa efektywność niż naiwny (3,1)-kod.

Obrazek ze strony
[https://en.wikipedia.org/wiki/Hamming\(7,4\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Hamming(7,4))

Szyfrowanie

Bezpieczna komunikacja

Cechy bezpiecznej komunikacji:

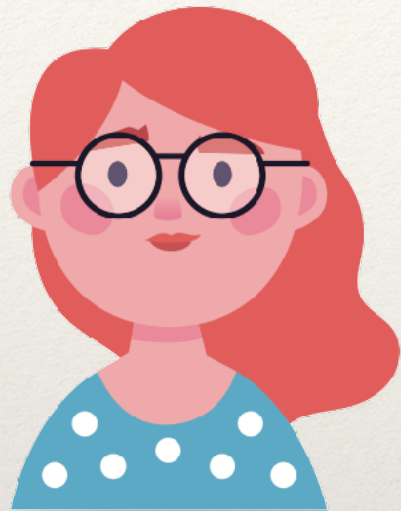
- ❖ **Poufność** = tylko Alicja i Bob wiedzą, co jest przesyłane.
- ❖ **Uwierzytelnianie** = potwierdzanie tożsamości partnera.
- ❖ **Integralność** = wykrywanie (złośliwych) zmian w przesyłanej wiadomości.

Alicja i Bob

Alicja i Bob mogą reprezentować:

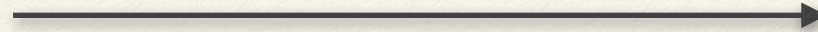
- ❖ komunikację między dwoma osobami,
- ❖ komunikację między fizyczną osobą a usługą (serwerem, bankiem),
- ❖ komunikację między dwiema usługami (np. wymiana tablic routingu między routerami).

Szyfrowanie → poufność

Alicja

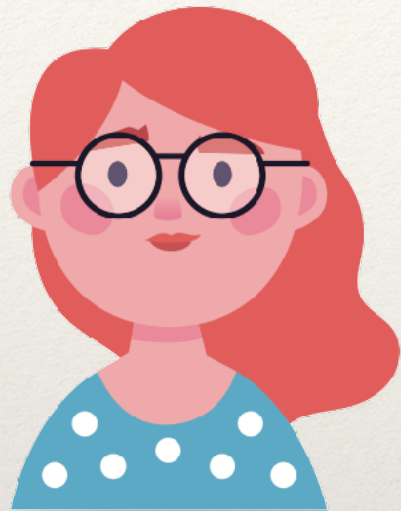
zna funkcję szyfrującą E

Bob

zna funkcję deszyfrującą $D = E^{-1}$

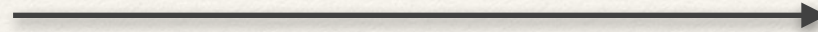
Szyfrowanie → poufność

Alicja

zna funkcję szyfrującą E

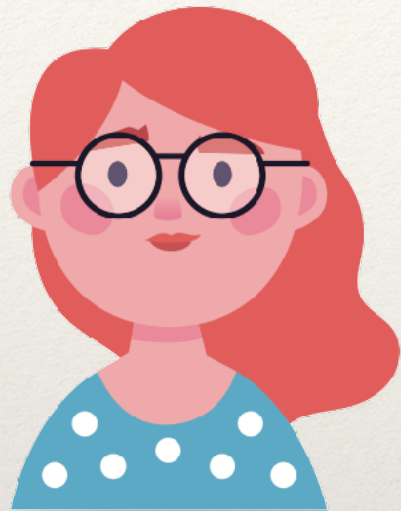
ma tekst jawny m

Bob

zna funkcję deszyfrującą $D = E^{-1}$

Szyfrowanie → poufność

Alicja

zna funkcję szyfrującą E

ma tekst jawny m

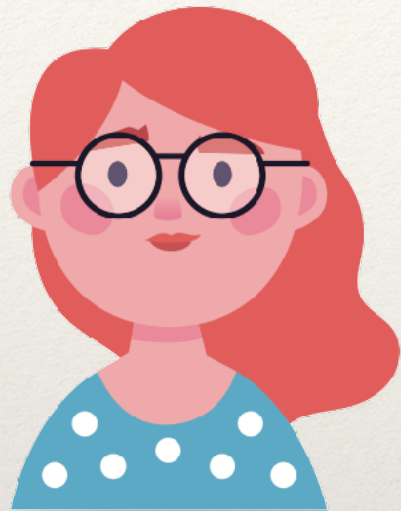
szyfrogram
 $s = E(m)$

Bob

zna funkcję deszyfrującą $D = E^{-1}$

Szyfrowanie → poufność

Alicja

zna funkcję szyfrującą E

ma tekst jawny m

szyfrogram
 $s = E(m)$

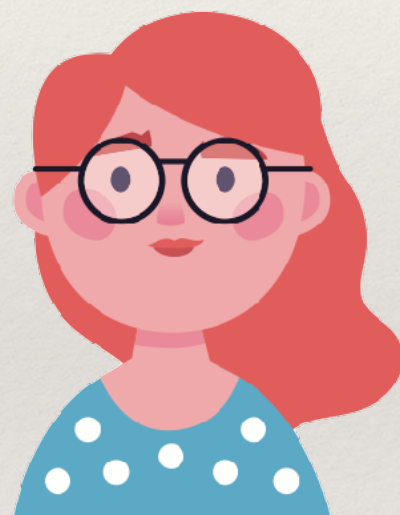
Bob

zna funkcję deszyfrującą $D = E^{-1}$

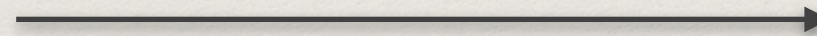
oblicza $D(s) = E^{-1}(E(m)) = m$

Szyfry monoalfabetyczne (podstawieniowe)

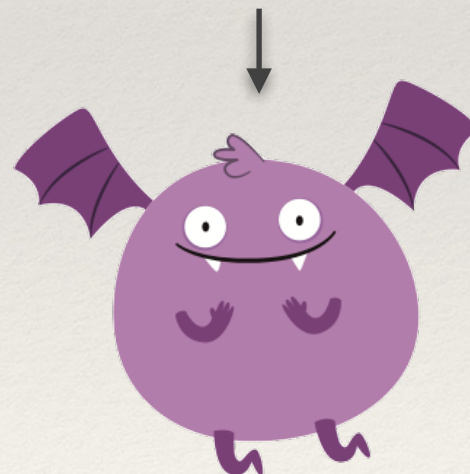
- ❖ Funkcja E operuje na pojedynczych literach, przykładowo E zmienia literę a na r , b na x , ...
- ❖ Szyfr Cezara: $E(a) = (a + 3) \bmod 26$, ROT-13: $E(a) = (a + 13) \bmod 26$.
- ❖ Czy taki szyfr jest bezpieczny?

Alicja

SZYFROGRAM

Adwersarz

Bob

Typy ataków

- ❖ **Atak z wybranym tekstem jawnym:** jeśli adwersarz potrafi zmusić Alicję do wybrania określonego tekstu jawnego (np. “pchnąć w tę łódź jeża lub ośm skrzyń fig”).
- ❖ **Atak ze znanym tekstem jawnym:** jeśli adwersarz potrafi podglądać kilka par (*tekst jawny, szyfrogram*).
- ❖ **Atak ze znanym szyfrogramem:** jeśli adwersarz widzi tylko szyfrogramy → analiza statystyczna.

Algorytm i sekret

Szyfrowanie z tajnym algorytmem:

- ❖ Bezpieczeństwo szyfru opiera się (również) na tajności algorytmu szyfrowania.

Szyfrowanie z jawnym algorytmem i sekretem (kluczem)

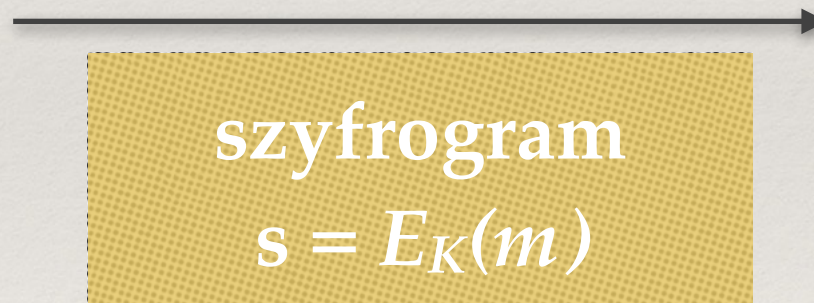
- ❖ Algorytm jest jawny
- ❖ Tajny jest pewien ciąg bitów (sekret / klucz)
- ❖ Analiza poprawności i bezpieczeństwa może być robiona publicznie.

Szyfrowanie symetryczne

- ❖ Dany jest pewny publiczny algorytm E (np. DES, 3DES, AES, ...) parametryzowany kluczem K .
- ❖ Dany jest algorytm deszyfrujący D parametryzowany kluczem K , taki że $D_K(E_K(m)) = m$ dla każdego tekstu jawnego m i klucza K .
- ❖ Alicja i Bob ustalają pewien wspólny klucz K .

zna klucz K i tekst jawny m

zna K

oblicza $D_K(s) = D_K(E_K(m)) = m$

Przykład szyfrowania symetrycznego: One-Time Pad

One-Time Pad:

- ❖ $E_K(m) = m \text{ xor } K$
(klucz musi być tak samo długi, jak tekst jawny).
- ❖ $E_K = D_K$

Bezpieczeństwo:

- ❖ Znając szyfrogram s ale nie znając K , nie dostajemy *żadnej* informacji poza długością tekstu jawnego m .
- ❖ Ale: znając dowolną parę (m, s) możemy obliczyć klucz K .
 - ✦ Co to w ogóle znaczy, że szyfrowanie jest bezpieczne?

Szyfrowanie symetryczne, cd.

- ❖ Algorytm E to zazwyczaj złożenie wielu odwracalnych operacji bitowych (xor z częściami klucza, przesunięcia itp.)
- ❖ Algorytm D to te odwrotności tych operacji wykonane w odwrotnej kolejności.
- ❖ Funkcje E i D są szybko obliczalne.
- ❖ Siła kryptograficzna algorytmu zależy głównie od długości klucza (np. 56 bitów w przypadku DES, 128-256 dla AES).

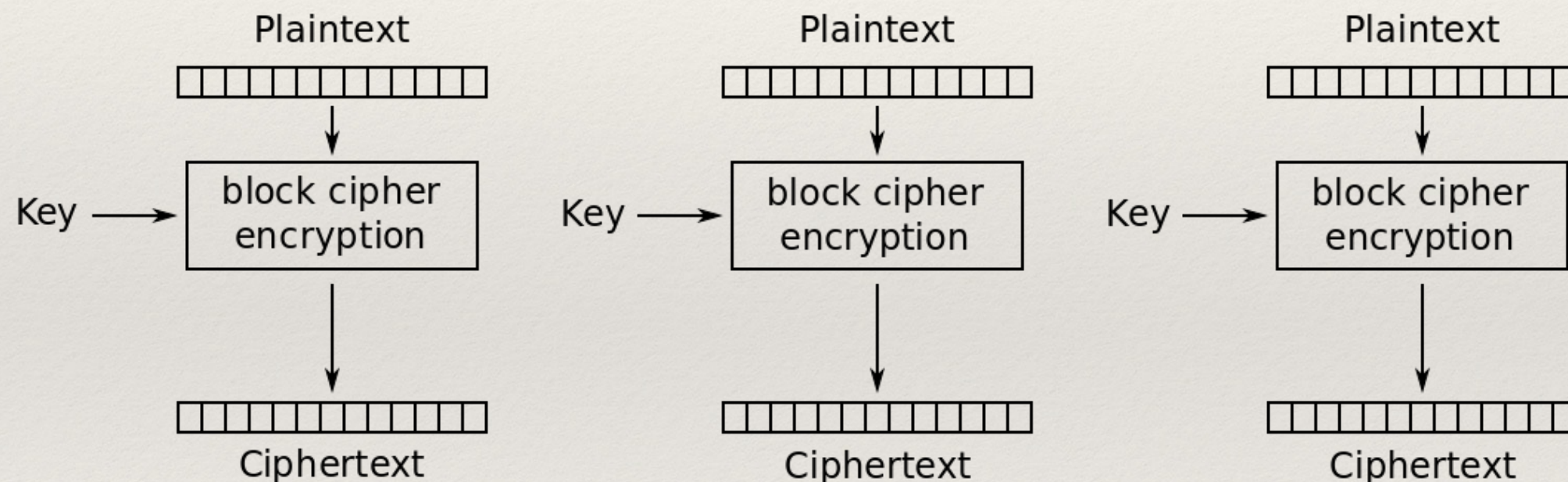
Długość klucza vs. długość wiadomości

- ❖ Algorytm szyfrowania symetrycznego zazwyczaj zakłada, że szyfrowana wiadomość ma określoną długość (DES: 64 bity, AES: 128 bitów).
- ❖ Wiadomość dzielona na bloki takiego rozmiaru.
 - ✦ Ostatni kawałek wiadomości: dopełniany do długości bloku.
 - ✦ Potencjalny problem: jak rozpoznać gdzie zaczyna się wypełnienie?

Wiele bloków (ECB)

ECB (Electronic codebook):

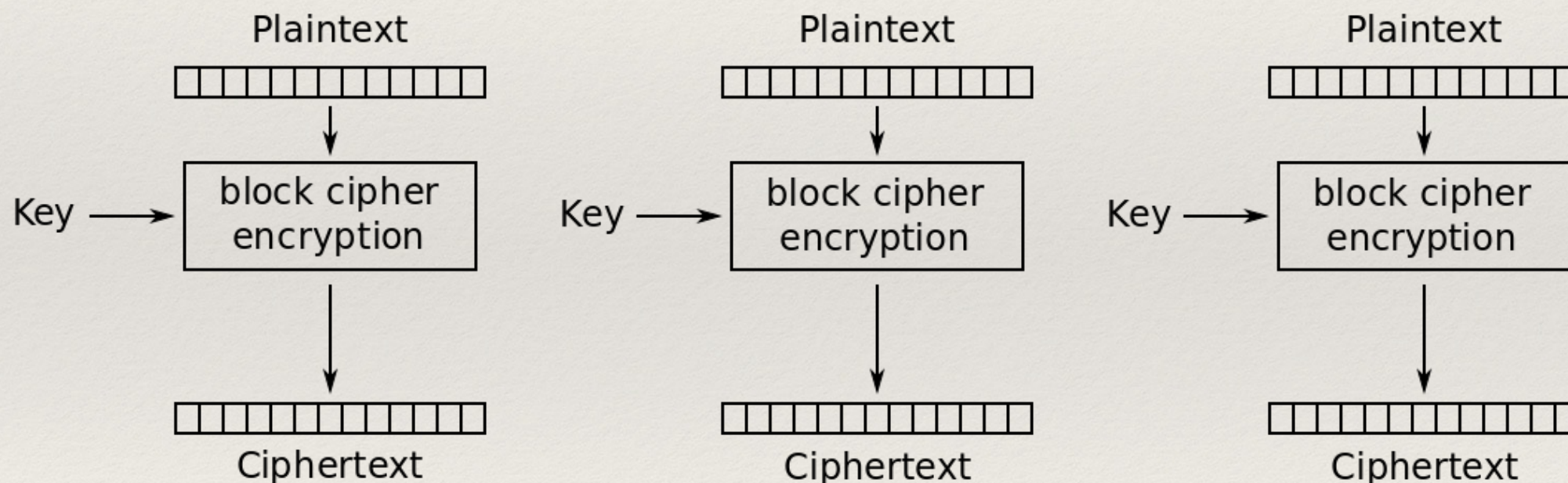
- ❖ Każdy blok szyfrowany niezależnie (tym samym kluczem).
- ❖ **Problem:** Takie same bloki → takie same kawałki szyfrogramu.

Electronic Codebook (ECB) mode encryption

Wiele bloków (ECB + losowość)

- ❖ Każdy blok szyfrowany niezależnie (tym samym kluczem):
- ❖ Przed zaszyfrowaniem bloku m_i wylosuj r_i (takie że $|r_i| = |m_i|$).
- ❖ Szyfrogram (i -ty blok) $s_i = E_K(m_i \text{ xor } r_i)$.
- ❖ Wyślij szyfrogram i wszystkie r_i .
- ❖ **Problem:** dwukrotne zwiększenie wysyłanej wiadomości.

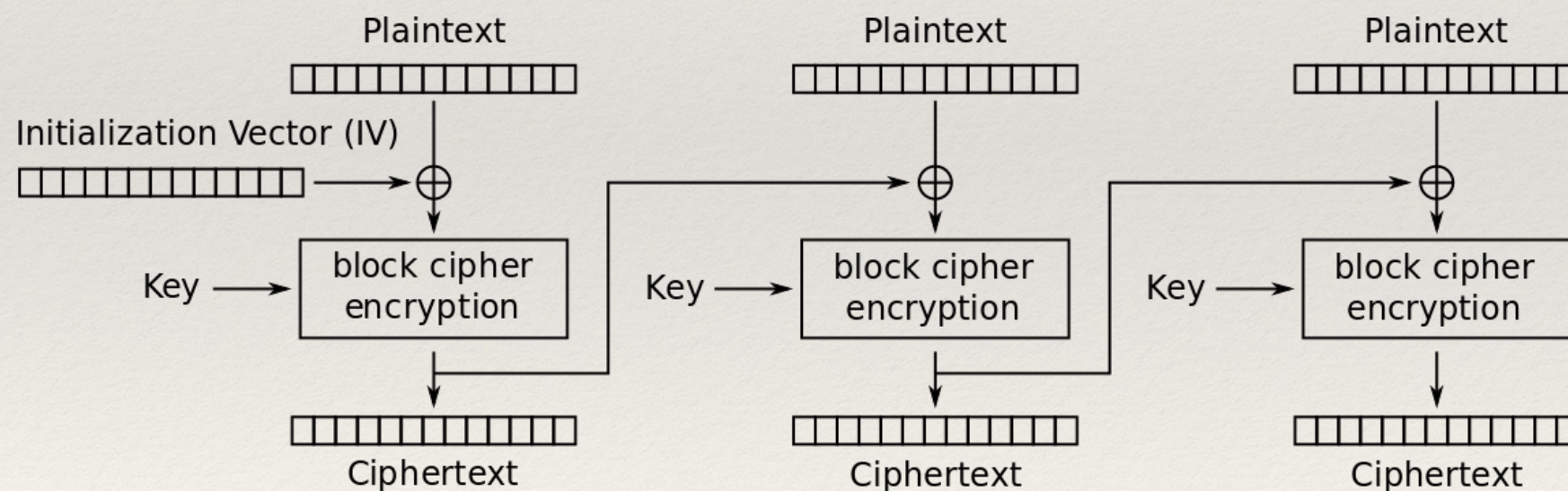
Electronic Codebook (ECB) mode encryption

Obrazek ze strony https://en.wikipedia.org/wiki/Block_cipher_mode_of_operation

Wiele bloków (CBC)

CBC (Cipher block chaining)

- ❖ Wylosuj $r_1 = IV$ = wektor inicjujący.
- ❖ Pierwszy blok szyfrogramu jak poprzednio: $s_1 = E_K(m_1 \text{ xor } r_1)$.
- ❖ Kolejne bloki szyfrogramu $s_i = E_K(m_i \text{ xor } s_{i-1})$.
- ❖ Wyślij szyfrogram i IV

Cipher Block Chaining (CBC) mode encryption

Szyfrowanie symetryczne, cd.

- ❖ **Główny problem:** jak ustalić wspólny klucz K ?
- ❖ Można przesłać innym kanałem (*zabezpieczonym*).
 - ♦ Zazwyczaj niepraktyczne lub / i drogie.
- ❖ **Inne podejście:** **szyfrowanie asymetryczne** do przesyłania klucza lub całej wiadomości (*na przyszłym wykładzie*).

Lektura dodatkowa

- ❖ Kurose & Ross: rozdział 8.
- ❖ Tanenbaum: rozdział 8.

Zagadnienia

- ❖ Jakie znasz typy kodów detekcyjnych? Do czego służą i jakie są między nimi różnice?
- ❖ Jakie rodzaje błędów mają wykrywać kody detekcyjne? Z czego biorą się błędy przy przesyłaniu danych?
- ❖ Jak działa algorytm obliczania sum kontrolnych CRC?
- ❖ W jaki sposób działa wykrywanie błędów przy sumie kontrolnej CRC?
- ❖ Do czego służą kody MAC? Co to jest HMAC?
- ❖ Jakie własności powinna mieć kryptograficzna funkcja skrótu?
- ❖ Jakie znasz metody korygowania błędów w transmisji?
- ❖ Co to jest (a,b) -kod? Podaj przykład.
- ❖ Co to jest odległość Hamminga? Jak wpływa na możliwość detekcji i korekcji błędów?
- ❖ Czym różni się poufność od integralności?
- ❖ Co to są szyfry monoalfabetyczne? Dlaczego łatwo je złamać?
- ❖ Na czym polegają ataki z wybranym tekstem jawnym, znanym tekstem jawnym i znanym szyfrogramem?
- ❖ Czym szyfrowanie symetryczne różni się od asymetrycznego?
- ❖ Co to jest szyfrowanie one-time pad?
- ❖ Na czym polega szyfrowanie blokowe? Czym różni się tryb ECB od CBC?